

B

5

Platobné služby a platobné systémy

146 tis.
transakcií cez
TARGET2-SK

viac ako
261 mil.
transakcií
cez SIPS

2
platobné
systémy

561 mil.
platieb kartami
vydanými bankami
v SR

takmer
194 €
– priemerná
hodnota výberu
z bankomatu

Platobné služby a platobné systémy

Nastavený trend zmeny správania spotrebiteľov pri realizácii platieb z predchádzajúcich rokov sa výrazne potvrdil aj v roku 2020, čoho dôsledkom je výrazné zvýšenie používania bezhotovostných platieb. Rok 2020 bol taktiež v znamení ukončenia modernizácie platobného systému SIPS.

5.1

Platobné služby

Oblasť platobných služieb a platobných systémov upravuje predovšetkým zákon č. [492/2009](#) Z. z. o platobných službách a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon o platobných službách“), ktorým sa do slovenskej legislatívy preniesla smernica Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2015/2366/ES z 25. novembra 2015 o platobných službách na vnútornom trhu, ktorou sa menia smernice 2002/65/ES, 2009/110/ES a 2013/36/EÚ a nariadenie (EÚ) č. 1093/2010, a ktorou sa zrušuje smernica 2007/64/ES. V rámci zákona o platobných službách je ustanovené aj mimosúdne riešenie sporov prostredníctvom subjektu [alternatívneho riešenia sporov](#).

Súčasťou legislatívy oblasti platobných služieb je aj [opatrenie NBS č. 8/2009](#), ktorým sa ustanovuje štruktúra bankového spojenia, štruktúra medzinárodného bankového čísla účtu a podrobnosti o vydávaní prevodníka identifikačných kódov a [opatrenie NBS č. 6/2013](#) o identifikátore príjemcu inkasa a registri identifikátorov príjemcov inkás.

5.2.1 Platobný systém TARGET2 a TARGET2-SK – nové funkčné prvky

NBS prevádzkuje od roku 2009 platobný systém TARGET2-SK ako komponent systému TARGET2. Okrem dennej prevádzky systému NBS sa podieľala na koordinácii vývoja, zmenách, testovaní a nasadzovaní nových verzií programového vybavenia SSP (jednotnej technickej platformy), na ktorej sa systém TARGET2 prevádzkuje. Novými verziami programového vybavenia sa do platformy SSP zavádzajú nové funkčné prvky a zmeny, ktoré Eurosystem schváli na základe požiadaviek užívateľov systému. Odstraňujú sa nimi tiež chyby identifikované v predchádzajúcej verzii.

Súčasťou systému [TARGET2](#) sú aj služby [TARGET2 Securities](#) (T2S) a [Target Instant Payment Settlement](#) (TIPS).

Po stretnutí účastníkov TARGET2-SK projekt T2/T2S Consolidation, zameraný na vývoj nových služieb pre účastníkov v oblasti riadenia likvidity a RTGS služieb a zároveň na adaptáciu existujúcich služieb, bol v dôsledku pandémie posunutý o jeden rok a do prevádzky sa uvedie 21. 11. 2022. Taktiež sa preberali stratégie Európskej komisie pre retailové platby a opatrenia Rady guvernérov ECB na zabezpečenie celoeurópskej dosiahnuteľnosti služby TIPS.

5.2.2 Platby realizované prostredníctvom TARGET2-SK s novými účastníkmi

V roku 2020 bolo do platobného systému TARGET2-SK zapojených 39 účastníkov: 34 priamych účastníkov a 5 pridružených systémov – SIPS, Centrálny depozitár cenných papierov SR, a. s., SIA Slovakia, s. r. o., Národný centrálny depozitár cenných papierov, a. s. a Centrální depozitár cenných papírů. Do produkčného prostredia platobného systému TARGET2-SK pristúpili 3 noví účastníci: TRINITY Bank a. s., PPF Banka a. s. a Centrální depozitár cenných papírů, všetci s priamou účasťou.

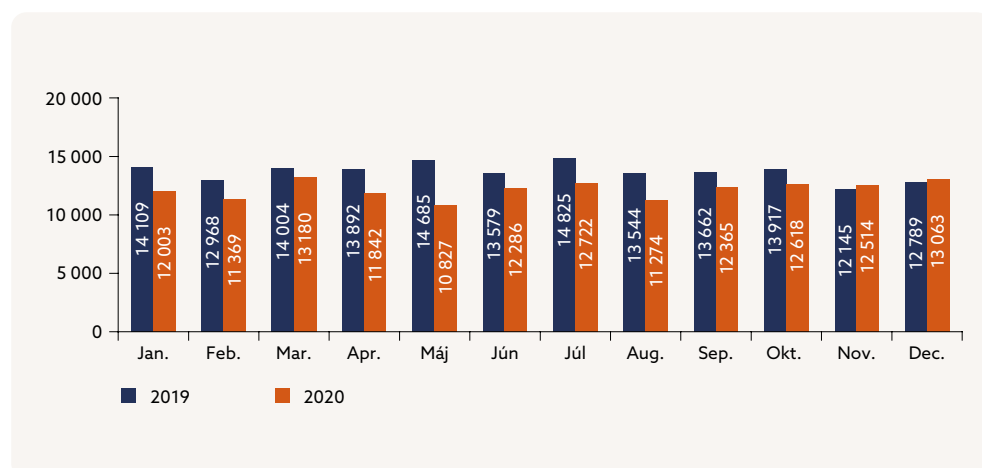
Prostredníctvom platobného systému TARGET2-SK sa spracovalo 146 063 transakcií v celkovej hodnote 900 mld. €. V porovnaní s rokom 2019 nastal pokles počtu uskutočnených transakcií o 11 % (o 18 056 transakcií), ale

ich hodnota vzrástla v porovnaní s predchádzajúcim rokom o 49 % (viac ako 297 mld. €), čo je premietnuté do grafov č. 33 a č. 34.

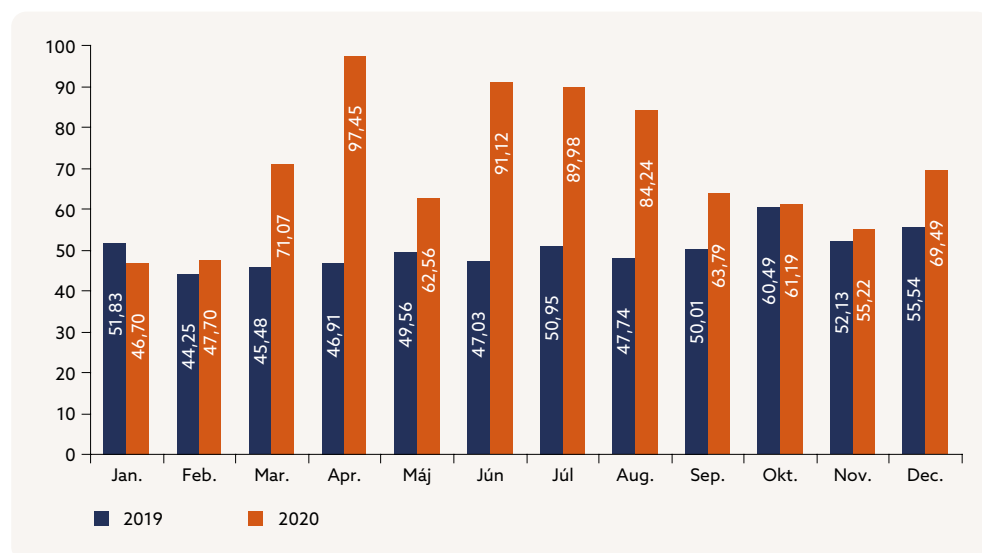
Graf 33:
Počet platieb
spracovaných
v TARGET2-SK
v rokoch 2019
a 2020

Zdroj: NBS

Graf 34:
Hodnota platieb
spracovaných
v TARGET2-SK
v rokoch 2019
a 2020
(mld. EUR)

Zdroj: NBS

V roku 2020 mal TARGET2-SK 257 prevádzkových dní. Denne sa v systéme spracovalo v priemere 578 platobných transakcií v celkovej hodnote takmer 3,5 mld. €.

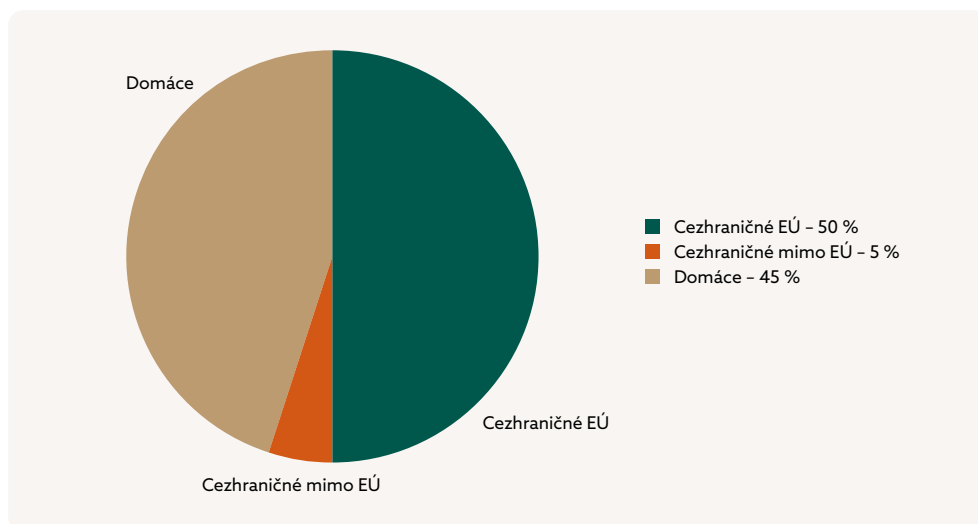
Percentuálny podiel počtu klientskych a medzibankových platieb spracovaných v roku 2020 bol v pomere 59:41 v prospech klientskych platieb. Z hľadiska hodnoty spracovaných platieb bol však podiel klientskych a medzibankových platieb v pomere 4:96, ako každoročne výrazne v prospech medzibankových platieb.

Služby systému TARGET2 využívalo 24 krajín Európskej únie. Z hľadiska štruktúry smerovania platieb zaslaných účastníkmi TARGET2-SK bolo zaznamenaných 45 % domácich a 55 % cezhraničných platieb. Ukazovateľ hodnoty zaslaných platieb vyznieva v pomere 57:43 v prospech cezhraničných platieb (grafy č. 35 a č. 36).

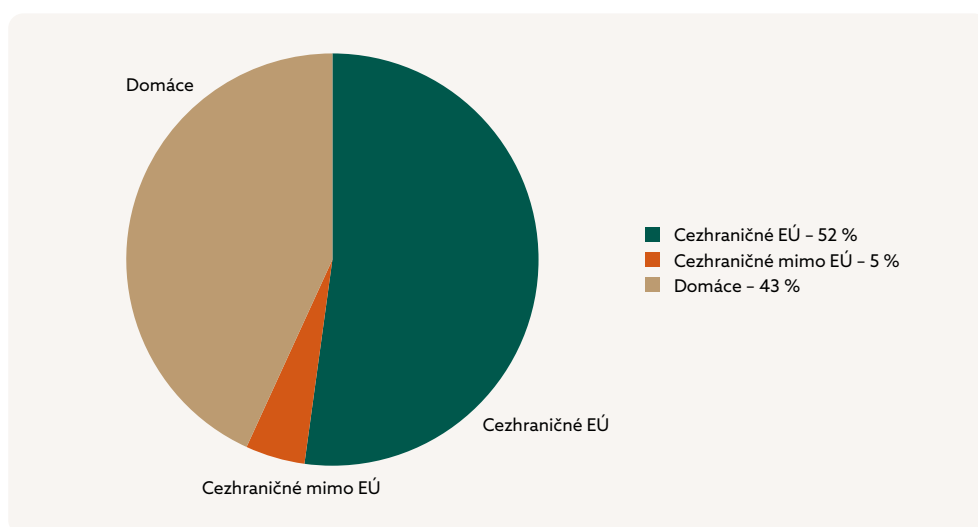
Graf 35:
Pomer počtu
cezhraničných
a domácich platieb
poslaných účastníkmi
T2-SK v r. 2020
(%)

Zdroj: NBS

Graf 36:
Pomer hodnoty
cezhraničných
a domácich platieb
poslaných účastníkmi
T2-SK v r. 2020
(%)

Zdroj: NBS

5.2.3 Platobný systém SIPS

Modernizácia SIPS úspešne ukončená

Prostredníctvom platobného systému SIPS sa spracovávali domáce aj cezhraničné SEPA úhrady a SEPA inkasá. Spracovanie cezhraničných SEPA úhrad a SEPA inkás, smerovaných na poskytovateľov platobných služieb, ktorí nie sú účastníkmi platobného systému SIPS zabezpečila NBS prostredníctvom paneurópskeho klíringového domu – systému STEP2, ktorého je priamym účastníkom.

Spôsob spracovania platieb a vyrovnanie výsledkov spracovania platieb sa v platobnom systéme SIPS v porovnaní s predchádzajúcim rokom nezmenil. Aj v roku 2020 sa platby spracovávali v štyroch klíringových cykloch opakujúcich sa v každom prevádzkovom dni. Vyrovnanie výsledkov

spracovania platieb účastníkov platobného systému SIPS z jednotlivých klíringových cyklov sa realizovalo v platobnom systéme TARGET2-SK, ktorého je platobný systém SIPS pridruženým systémom.

NBS v roku 2020 ukončila modernizáciu zúčtovacieho centra platobného systému SIPS. Jej výsledkom je nový modul zúčtovacieho centra založený na moderných informačných technológiách, ktorý začal fungovať 31. 7. 2020. NBS začala pracovať aj na úpravách platobného systému SIPS v súvislosti s pripravovaným projektom konsolidácie T2/T2S, ktorého začiatok je plánovaný na rok 2022.

Okrem zabezpečovania prevádzky platobného systému SIPS, NBS vydáva identifikátory príjemcov inkás (tzv. CID-y) pre fyzické alebo právnické osoby, ktoré majú záujem o iniciovanie SEPA inkás. Všetky vydané CID-y sú evidované v registri identifikátorov inkás, ktorý prevádzkuje NBS od roku 2013. Od roku 2013 do konca roku 2020 bolo vydaných 537 CID-ov.

Počet transakcií v platobnom systéme SIPS vzrástol

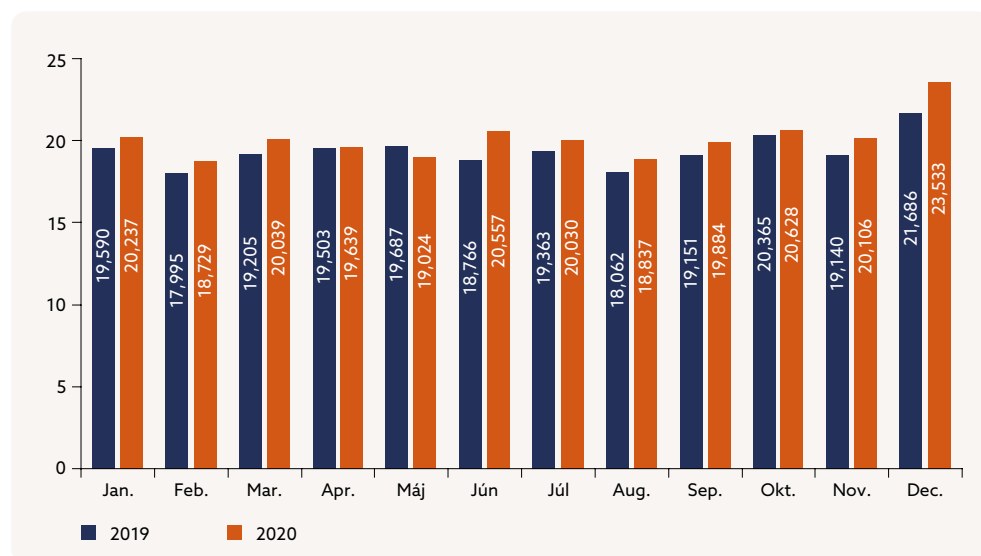
V roku 2020 počet účastníkov retailového platobného systému SIPS v porovnaní s predchádzajúcim rokom vzrástol o 2 zahraničných poskytovateľov platobných služieb. V systéme SIPS bolo zapojených 27 účastníkov.

V systéme SIPS bolo spracovaných viac ako 261,48 mil. transakcií v celkovej hodnote 277 696,19 mil. €. V porovnaní s predchádzajúcim rokom tak počet spracovaných transakcií vzrástol o 3,8 %, v hodnote sa však trend nárastu nezachoval, keďže hodnotovo transakcie poklesli medziročne o 1,2 %. Porovnanie rokov 2019 a 2020 podľa jednotlivých mesiacov rokov zobrazujú grafy č. 37 a č. 38.

Graf 37:
Porovnanie počtu transakcií uskutočnených v SIPS v rokoch 2019 a 2020 (mil.)

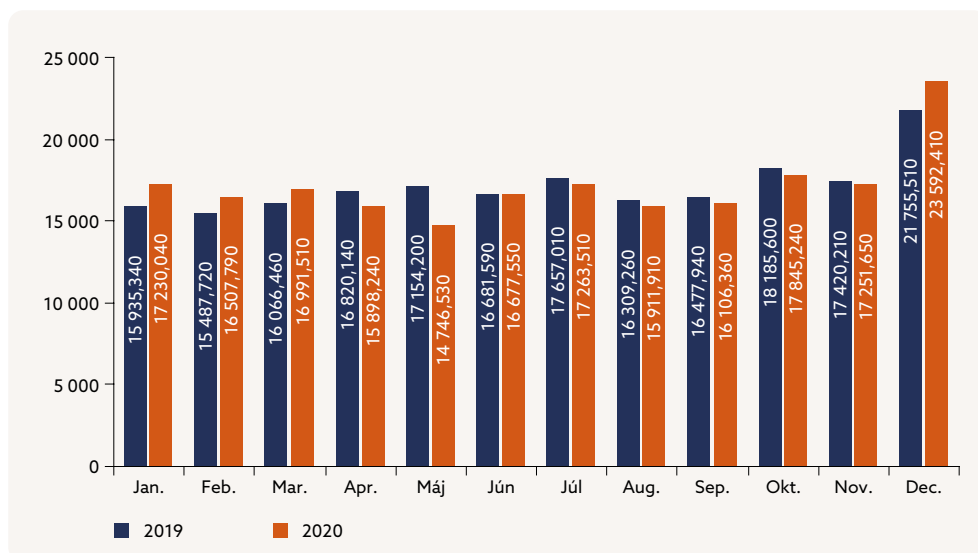
Zdroj: NBS

Graf 38:
Hodnota platieb
spracovaných
v SIPS v rokoch
2019 a 2020
(mil. EUR)

Zdroj: NBS

Podiel počtu cezhraničných transakcií na celkovom počte spracovaných transakcií zotrval na výške 7,7 %. V hodnote transakcií predstavoval podiel 25,88 %, čo v porovnaní s predchádzajúcim rokom znamenalo zníženie podielu o necelé 1 %.

V rámci transakcií podľa platobných nástrojov dominovalo spracovanie SEPA úhrad, ktoré tvorili 93,43 %, na spracovanie SEPA inkás pripadlo 6,57 %. V hodnote predstavoval podiel spracovaných SEPA úhrad až 99,4 % vo vzťahu k SEPA inkasám zastávajúcim výšku 0,6 %.

5.2.4 Platobné karty

Vydávanie platobných kariet naďalej rastie

K 31. 12. 2020 bolo v SR aktívnych 5 513 916 platobných kariet, z toho až 99,56 % tvoria karty s bezkontaktnou technológiou. Počet platobných kariet sa zvýšil v porovnaní s predchádzajúcim rokom takmer o 3,6 %. Trhu naďalej dominovali karty s logami dvoch najväčších kartových schém VISA a MasterCard.

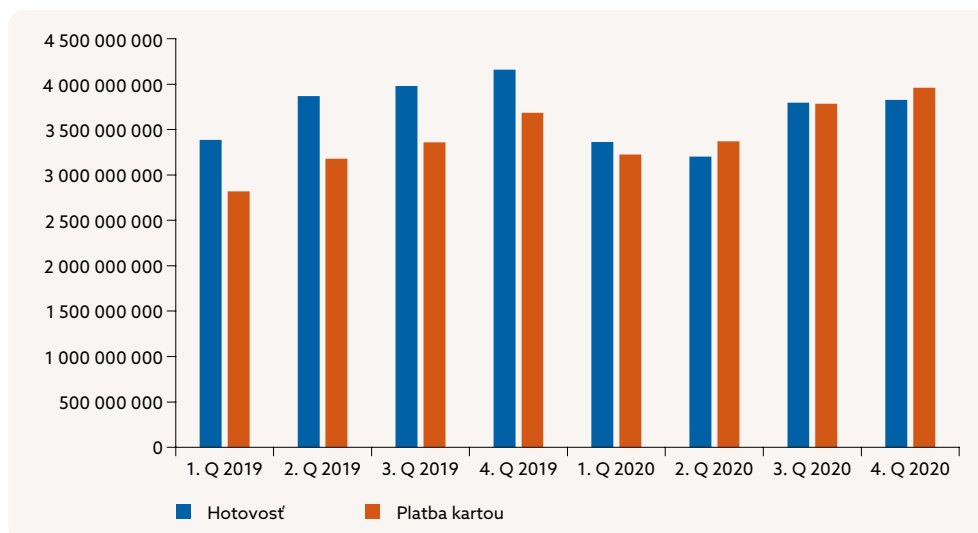
Používanie platobných kariet slovenskými držiteľmi sa v roku 2020 zmenilo v dôsledku pandémie COVID-19, lockdownu a zavretým obchodným prevádzkam.

Prejavilo sa to v 2. a 4. štvrtroku, keď hodnota platieb kartami vydanými slovenskými bankami prevýšila hodnotu výberov hotovosti z bankomatov (graf č. 39). To predstavuje výraznú zmenu v správaní držiteľov kariet, a to použitie kariet viac na bezhotovostné platby u obchodníkov.

Graf 39:
Hodnota
výberov hotovosti
a platieb kartami
v rokoch
2019 - 2020
(EUR)

Zdroj: banky
a pobočky
zahranicznych
bánk

Uvedený trend sa prejavil aj v celkových hodnotách transakcií za rok 2020.

V roku 2020 sa kartami vydanými bankami v SR uskutočnilo viac ako 73 mil. výberov hotovosti z bankomatov v celkovej sume 14,2 mld. €. Je to zníženie o 21,3 % v počte a o 7,8 % v hodnote transakcií oproti roku 2019. Vzrástla iba priemerná výška transakcie na 193,9 €, t. j. nárast bol o 17 %.

V roku 2020 sa kartami vydanými v SR uskutočnilo takmer 561 mil. platieb u obchodníkov na EFT POS-termináloch a v elektronických obchodoch, v celkovej hodnote takmer 14,34 mld. €. To predstavuje zvýšenie o 9,9 % v počte a o 4,7 % v hodnote platieb. Súčasne vzrástla aj priemerná hodnota platby na 25,6 €, t. j. nárast bol o 5 %.

Celkový počet výberov hotovosti tvoril 12 % zo všetkých transakcií. Avšak platby kartami tvorili v hodnote transakcií viac ako 50 %.

V roku 2020 išlo o nárast transakcií uskutočnených mobilom na 36,6 mil, kým v roku 2019 bol ich počet 13,6 mil. V hodnote transakcií bol nárast na viac ako 781 miliónov € z 262 miliónov € v roku 2019. Držitelia platobných kariet používali mobily častejšie na platby nižších súm. Priemerná hodnota transakcie pri platbe mobilom v roku 2020 bola 21,53 € (v roku 2019 bola 19,25 €).

Akceptáciu platobných kariet ovplyvnili správanie držiteľov

Počet bankomatov sa na slovenskom trhu v porovnaní s predchádzajúcim rokom nezmenil, spolu je to 2 778 bankomatov. Zmena správania držiteľov kariet sa rovnako prejavila aj z pohľadu akceptácie platobných kariet v sieti bankomatov a u obchodníkov v SR. Vzhľadom na zníženie potreby hotovosti sa znížili počty a hodnoty výberov hotovosti z bankomatov.

V roku 2020 sa uskutočnilo 74,7 mil. výberov hotovosti z bankomatov v sume 14,4 mld. €, čo predstavuje zníženie o 20,4 % v počte a o 7 % v hodnote transakcií oproti roku 2019.

Držitelia kariet si vyberali hotovosť z bankomatov menej často, avšak vo vyšších hodnotách. Priemerná hodnota výberu hotovosti z bankomatu vzrástla na takmer 193 € (zo 165 € v roku 2019). Hodnota vkladov hotovosti prostredníctvom ATM vzrástla takmer dvojnásobne na 3,6 mld. € (z 1,9 mld. € v roku 2019).

Ku koncu roka akceptovali platobné karty obchodníci na 62 836 EFT-POS termináloch a v 5 088 elektronických obchodoch na internete. Počet elektronických obchodov na internete vzrástol o 1 445 oproti predchádzajúcemu roku.

Počet platieb u obchodníkov v kamenných obchodoch a na internete, z hľadiska akceptácie kariet bankami na Slovensku, bol takmer 384 mil. v hodnote 9,1 mld. €. To predstavuje pokles o 2,23 % v počte a nárast o 6,22 % v hodnote transakcií. Počet platieb u obchodníkov v porovnaní s výberom hotovosti z bankomatov tvoril 83,72 % a 38,86 % v hodnote transakcií.

Zmenu trendu v správaní obyvateľstva v oblasti platieb kartami možno pozorovať aj v elektronických obchodoch, kde bol medziročný nárast v počte (o 1,3 %) aj v hodnote transakcií (o 0,7 %). Počas roka sa uskutočnilo u obchodníkov na internete takmer 23,6 mil. transakcií v hodnote takmer 0,88 mld. €.

5.3

Spolupráca s medzinárodnými finančnými inštitúciami v oblasti platobného styku

Harmonizácia finančných trhov

Eurosystem nadviazal v procese harmonizácie finančných trhov na minulo-ročné výsledky. Začal monitorovať stav implementácie schválených štandardov na národných trhoch. Dominantnými aktérmi implementácie štandardov sú centrálné depozitáre cenných papierov (CSD) a triparty agenti (TPA), ktorí v r. 2019 predložili Eurosystemu svoje adaptačné plány. Implementácia má napredovať v zmysle adaptačných plánov. Prvý monitoring sa spustil v marci 2020. Eurosystem monitoruje stupeň implementácie nielen v CSD a TPA, ale aj u ostatných subjektov kapitálového trhu. Z prvého monitoringu vyplynulo plnenie stanovených mílnikov v zmysle pôvodného plánu.